

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

NEMZETI TRAGÉDIÁNK EMLÉKNAPJÁRA

Amikor Kölcsey a népünket régóta tépő Balsors megfélékezése végett Istennel próbált egyezkedni, méltán gondolhatta, hogy a magyar nép már múlt- és a jövőbeli bűneiért való összes tartozását kiegyenlítette. Minden kétséget kizáróan isteni sugallatból való, nagyhatású gondolat, s a himnusz szerzője bizonyára erősen hitte, hogy az Úr más szándékkal tekint majd eztán a magyarra. Hogy mégsem így történt, azért nemhogy a költő, de a Teremtő sem okolható. Neki is megvan a maga örökös, botrányokozásra mindig kész ellenfele. Annak a sötét hatalomnak talán felróhatnánk égbekiáltó sérelmeinket, ám elérhetőség híján minden erőlködésünk reménytelen.

Keressük fel azért mégis a versaille-i portát, járjuk körbe a Trianon palotákat, hátha megnyílik az ég? Csodák azonban ritkán esnek manapság, legfeljebb újabb kérdőjelek rajzolódnak ki szemünk előtt. S a kövek – mint tudjuk – nem bűnösök, de létformáink különbözősége miatt a palota átkozott emléké, rég szellemekké lett szereplőivel sem állhatunk szóba, holott mindenképpen kellene. Igazán rászólhatnának mai utódaikra, hagyják végre békén a magyart. Aki saját támaszát döntögeti, ne számítson biztonságra, s vakága miatt ne vetemedjék újabb bűntettre ellenünk. Épp elég nekünk a régi, melyet rendesen ma is Trianon nevével azonosítunk. Lelkünket ma is csordultig tölti ellenérzéssel és keserőséggel, ezért – száz esztendő ide vagy oda – ennek a bűnnek nincs felezőideje, ez mindéig a megtesztelt bűn marad. Úgyhogy, ha valaki Trianon nevét holmi békeszerződéssel hozná kapcsolatba, üssön a szájára, mert szó sem esett abban a palotában valódi megegyezésről, ott egy irányított, atombomba-hatású, nemzetgyilkos diktátum köttetett. Félre most a precízen elkészített veszteséglistákkal, mert a számokkal kifejezett adatokkal szemben mindig lesz ellenérv a másik oldalon. A történelmi tragédia mértékének érzékelése végett adjuk össze nyugodtan Mohácsot és Világost, de azt mondom, elbírja ez a szekér a II. világhéges és a kommunista korszak járulékait is. S ha az imént még csak ellenérzést és keserőséget emlegettem, ezek után nyugodtan ne-

vezhetném Trianont akár átkozódásaink örökös tárgyának, de itt elbizonytalanodom, mert a legméltóbb, leghatásosabb, Trianonra szabott átokformulát az emberi elme még nem hozta világra, s egyelőre nincs az a költő, aki közel járna hozzá.

Ne tegyük azért indexre a kérdést. Csak nézzünk végig az egyre vénebb, de még mindig könnyűvérű Európán! Meggondolatlan kalandok terhét hordja méhében ismét, s félő, hogy keresztény kultúránk leendő hóhéra fejlődik, készülődik már szíve alatt. Fogjuk meg ezért szorosan egymás kezét, és szedjük elő a régi rigmust: Nem, nem, soha! S ha ez kevésnek bizonyulna, erősítsen bennünket a hit, hogy Isten szájában ott sisteregnek már a megfelelő igék, amelyek egy végső szükségállapot megállapítását követően – higgynk benne – hamarosan ki lesznek mondva.

